

Teneke İclal Dikici

Uygarlığı

Resimleyen:
Maria
Brzozowska

tudem

Teneke İclal Dikici
Uygurluđı

TENEKE UYGARLIĞI

© 2018, Tudem Eđitim Hizmetleri San. Tic. A.Ő.
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: İclal Dikici

RESİMLEYEN: Maria Brzozowska

EDİTÖR: Burhanettin Düzçay

SON OKUMA: Hülya Dayan

GRAFİK UYGULAMA: Nayime Serbest

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Őti.
EskiŐehir Yolu 40. Km. BaŐkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Mart 2018 (3000 adet)

ISBN: 978-605-285-031-2

Yayınevi sertifika no: 11945

Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

Teneke İclal Dikici

Uygarlığı

Resimleyen:
Maria
Brzozowska

İclal Dikici

Yazar adayı, çocuklarla birlikte hayal kurmayı, hayallerini yazmayı... Yaş almış insanlar ve hayvanlarla konuşmayı, dinlemeyi... Masalları, toprak kokusunu, eski kapılardan geçmeyi, farklı pencerelerden bakmayı... Kedisi Şanslı'yı, arkadaşlarını ve ailesini çok seviyor. Omzunun üstündeki başını değil, yüreğini kılavuz ediniyor...

Tudem Yayın Grubundan çıkan kitapları:

Bayan Pimpirik (öykü)

Teneke Uygurluğu (roman)

Bu heyecanlı yolculukta, önümde rehber, arkamda destek, yanımda yoldaş olan aileme ve ilham kaynağım Atıla'ya...

Şahane resimleri için Maria'ya...

*Kalemime olan inancı, desteği ve dostluğu için
Hüsnan Şeker'e...*

TEŞEKKÜRLER...

Bölümler

Yarışı kaybedeceğini bile bile yarışmak	9
Bu sizin hayaliniz, benim değil	15
Olsa olsa filmlerde olur böyle sahneler	22
Fareli Dört Yol'un megafoncusu	30
Bundan iyisi, Şam'da kayısı	48
Otokent'i Yaşatma ve Güzelleştirme Derneği	54
Özledim	59
Beraber yüzdük biz bu denizlerde	66
Yüzün hep gülsün senin	72
Boşlukları dolduralım	78
Unutulur, her şey unutulur	86
Bu sürpriz, gerçekten sürpriz olmuştu	92
Kazanmak için çaba göstermelisin	99
Geldikleri gibi sessizce gitti adamlar	105
Büyük bir panayır kurulacak kentimizde	110
Sahip olduğumuz en değerli şey, bu kırmızı koltuk	116
Cehennemden kaçıp cennetime gideceğim	120
Rüzgâr'a söyle, o getirsin seni bana	128

Yarışı kaybedeceğini bile bile yarışmak...

“Kalbim yerinden çıkacak şimdi... Rüzgâr, oğlum hazır mısın yarışa?”

Atila, tişörtünün ucuyla alnındaki teri sildi. Her cumartesi beklediği yerde, yol kenarında, evlerinin karşısındaki cılız, üzerinde üç beş yaprağı olan küçük ağacın altındaydı. Ağaç dediğin yeşil olur ama bu, kaldırım rengiydi. O kadar çok araç geçiyordu ki bu yoldan, rengârenk, türlü çeşit arabalar... İşte bu güzel arabaların çıkardığı egzoz dumanından ve savurdukları toz topraktan çevredeki ağaçlar renklerini yitirmiş, böyle kaldırım rengine bürünmüştü.

Atila, bisikleti Rüzgâr'ın yöneltecini sıkı sıkı tutuyor, sol ayağıyla yere sağlam basarken, sağ ayağı pedalın üzerinde tetikte bekliyordu. Gözünü, köşeden dönen arabalara dikmiş, pürdikkat bakıyordu. Sabırsızlandı, kolundaki saate çevirdi bakışlarını.

“Nerede kaldı? Tam yirmi dakika gecikti, hiç böyle geç kalmazdı...”

Bisikletinin aynasında saçını düzeltti, tekrar saati-ne baktı endişeli gözlerle. ‘Ya bugün erken geçtilerse?’ diye düşünüp panikledi bir an. Bekledi...

“Anlaşıldı Rüzgâr, bu hafta geçmeyecekler, boşuna beklemişiz. Haydi gidelim,” dedi.

Tam ayağını pedaldan kaldırmıştı ki... Kalbi deli gibi çarpmaya başladı. “İşte geliyor!” diye bağırdı.

Pırıl pırıl parlayan, bir kısrak gibi köşeden dönen arabayı gördüğünde, derin bir solukla göğsünü şişirdi. Yöneltecine doğru eğildi, soluğunu yavaşça bıraktı, hızla çevirmeye başladı pedalları. İşte bir an, kısacık bir an, kırmızı arabayla aynı hizadaydı. Arabanın arka koltuğunda oturan kızla göz göze geldi. Kız, yüzünü cama yaslamış, gülümsüyordu. Atila’nın ağzı kulaklarındaydı...

Daha hızlı, daha hızlı çevirdi Rüzgâr’ın pedallarını... Avazı çıktığı kadar bağırdı:

“Gördün mü Rüzgâr, kız bana gülümsedi!”

Tüm bunlar kaşla göz arasında olmuştu. Otobana giren kırmızı arabanın arkasından bakakaldı Atila. Bugün de yarışı kaybetmişti. Şaşırmalı mıydı? Bundan daha doğal ne olabilirdi ki? Yarışı kaybedeceğini bile bile yarışmak... İnadına yarışmak!

Kan ter içinde kalmıştı. Burnundan soluyordu.

Rüzgâr'ın üzerinden indi, yöneltecinden tuttu. Bisikletin yanında yürüyerek eve döndü. Bahçe kapısından girdi, sağlı sollu sıralanmış çiçek saksılarının arasından geçerken durdu. Babaannesi, yağ tenekelerinin içine rengârenk sardunyalara dikmişti, gözü gibi bakardı çiçeklerine. Öfkeden gözü döndü, teneke saksılardan birine bir tekme savurdu. Saksı, beton zeminde yuvarlanırken büyük bir gürültü çıkardı. Attığı tekmeyle canı yanmıştı Atila'nın, bir eli yönelteçte diğer eli sağ ayağında, homur homur homurdanıyordu...

Mutfakta yemek yapmakta olan annesi, gürültüyü duyunca elinde kepeyle balkona çıktı. Balkondan bahçeye inilen üç basamaklı merdivenin başında durdu. Terliklerine bakındı, bulamayınca çıplak ayaklarıyla koşarak indi merdivenleri. Bahçe kapısına yöneldiğinde oğlunu gördü.

“Ödümü kopardın oğlum, gürültüyü duyunca düş-tün sandım!”

Kısa bir anlık rahatlama sonra, Atila'nın acıdan buruşmuş yüzüyle sekerek yürüdüğünü görünce çığlığı bastı:

“Ayy! Ayağına ne oldu?”

“Yok, bir şey yok...”

Hızla gitti yanına. Devrilmiş saksıya, yere saçılan topraklara baktı.

“Belli canım, belli bir şey olmadığı... O saksının yerde işi ne öyleyse?”

Yanıt alamayınca alaylı bir ses tonuyla devam etti:

“Benimki de soru mu ya! Kedi düşürdü besbelli... Sen benimle dalga mı geçiyorsun oğlum? Ne alıp veremediğin var çiçek saksılarından? Babaannen görmesin!”

Atila, bezgin bir şekilde Rüzgâr’ı evin duvarına, mutfak penceresinin altına dayadı.

“Anne, zaten canım sıkkın, bir de sen üstüme gelme.”

“Bak sen küçük beyimize, canı sıkkınmış mış! Ben bir sıkarsam canını, seni edepsiz seni!”

Balkonun merdivenlerine oturan Atila, kalın alt dudaklarını sarkıttı, badem gözleri bulutlandı. Dokunsan ağlayacaktı.

“Millet gıcır gıcır arabalara binsin, ben ağabeyimin külüstür bisikletine... Haksızlık bu!”

Annesi, yanından geçerken elindeki kepçeyle başına vurdu.

“Onu bulamayanlar da var ufaklık. Şükret haline...”

Atila, mutfığa geri dönen annesinin ardından bağırdı:

“Görürsünüz siz, bir gün benim de kırmızı bir arabam olacak, hatta iki arabam, yok yok üç arabam olacak, görürsünüz! Birini işe giderken, birini gezmeye giderken, diğerini de...”

Pencereden başını uzatan annesi, “Diğerini de çişş giderken kullanırsın oğlum!” diye sözünü kesti.

“Of anne ya! Dalga geçmesene benimle!”

Dört yol ağzına yakın bir gecekonduya yaşıyordu Atila. Bahçe içinde, küçük, şirin bir ev. Komşuları birer ikişer, yeniden yapılandırılmak üzere evlerini inşaat şirketine vermişti. Bu yüzdendir ki mahallelerinde yeni yeni binalar yükselmeye başlamış; inşaat tozundan, gürültüsünden rahatları kaçmıştı.

Atila'nın annesinin de en büyük hayali, yeni bir apartman dairesinde oturmaktı. Ama gel gör ki büyük patron, yani babaannesi, buna izin vermiyordu. “Ben öldükten sonra istediğinizi yapabilirsiniz. Haa! Beni vaktinden önce öldürmek istiyorsanız o başka, çünkü beni ata toprağımdan ayırır, o beton yığınınna tıkarsanız ben ölürüm,” diyordu.

Annesi ise, “Ama anneciğim,” diyordu, “rahat edeceğiz; sıcak evde, her zaman akan sıcacık suyla duşunu alacaksın. Hem bak Nesrinlere...”

Babası sakin bir adamdı, evinden işe, işinden eve gidip gelen... Annesi ile karısının arasına hiç girmez, onların atışmalarına bıyık altından gülerdi. “Aman aman, kadın milletiyle uğraşılmaz!” derdi. “Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık; bir tarafta annem, diğer tarafta karım. En iyisi, üç maymunu oynamak: görmedim, duymadım, bilmiyorum.”

Sanayi sitesinde çalışıyordu babası, oto boyacıydı. Yalnız oto boyacı değildi, arabaların bakımı ve tamiriyle ilgili hemen her iş gelirdi elinden. Çünkü arabaları, işini çok seviyordu. Son zamanlarda işler biraz kesattı; bu yüzden canı sıkın ama yine de yüzü gülen bir adamdı.

Atila, oturduğu merdivenlerden kalkıp Rüzgâr'ın yanına gitti. Bir atın yelesini okşar gibi okşadı yöneltecini, iskeletini... "Sana külüstür dedim diye kızmadın bana, değil mi? Biliyorsun işte nedenini. Hem merak etme, arabam olsa da senden asla vazgeçmem."

Bahçedeki limon ağacının altına doğru yürüttü bisikletini, çeşmeyi açıp bir güzel yıkadı. İçeriye, annesine seslenip kurulama bezi atmasını istedi. Mutfak penceresinden, havalanan beyaz bir kuş gibi uçtu bez, Atila'nın ellerine düştü.

Evet, Rüzgâr yeni bir bisiklet değildi ama gıcır gıcır görünüyordu. Çünkü babası onu yeni boyamıştı; hem de ateş kırmızısına. Atila kuruladıkça, Rüzgâr şömine-deki alevler gibi parlıyor, ağacın dalları arasından sı-zan güneş ışığına göz kırptıyordu âdeta...

Aynasını kurularken, kırmızı arabanın penceresinden kendisine gülümseyen kızın yüzü geldi gözünün önüne, gülümsedi. 'Kim bilir,' diye düşündü, 'belki de bir gün birlikte gezeriz seninle.'

Bu sizin hayaliniz, benim değil...

“Defne, biraz acele etsen iyi olacak. Geçen hafta geç kaldın, senin yüzünden baban da geç kaldı toplantıya.”

“Ben mi dedim size, bir saat uzaklıktaki dershaneye yazdırın beni diye!”

“İyilik de yaramaz bu kıza! Araştırdık, en iyisi oydu küçük hanım. Biz seni düşünüyoruz, bir tanecik kızımızın geleceğini. En iyi okullarda okumanı, yurt dışında...”

Defne'nin sesi yükseldi, annesinin sözünü kesti:

“Bu sizin hayaliniz, benim değil!”

Kulaklarına inanamadı annesi! Boğazına kılçık kaçmış gibi birkaç kez yutkundu... Kızının odasından ıkkarken dudakları titriyordu.

“Duyuyor musun babası, duyuyor musun küçük hanımın ettiği lafları? Pabuç kadar dil... Cami avlusundan da almadık bunu ama! Hastanede karıştırmış

olabilirler mi diye düşünüyorum bazen? Benim kızım demeye bin şahit ister!”

Babası, yüzünü kuruladığı havlusunu elinde, banyo kapısından başını uzattı.

“Üzme benim kızımı, hazırlanır şimdi annesi.”

Sinekkaydı tıraşını olmuş, buram buram kokan losyonunun kokusu yayılmıştı koridora. Kızının odasına doğru yürürken, “Defneciğim, hayal kurmak, seninle ilgili hayallerimizin olması kötü bir şey değil. Hatta şaha kalkmak için kamçı etkisi bile yapabilir. Bak bana, yiyecek ekmeğimiz yoktu çocukken ama ben, pasta havuzunda yüzdüğümü hayal ederdim. Peki, yüzüyor muyuz şimdi? Evet!” diye devam etti konuşmasına.

Eşinin yanına gidip yanağına bir öpücük konduran babası, işaret parmağını sallayarak, “Yani lafın özü küçük hanım, büyük düşüneceksin, büyük oynayacaksın. Yoksa bir karınca gibi ezerler seni. Ezilmemek için ezeceksin! Başarıya giden yolda, her yol Roma!” dedi ince bir alayla. Arkasını döndü, giyinmek için odasına giderken elindeki havluyu havada döndürdü, yüksek sesle devam etti konuşmaya: “Bir de tatlım, bir saat değil, on dakika otobandan. Bindiğimiz arabaya hakaret kabul ederim bu sözünü. Haydi, mızıklanma!”

Defne'nin babası, küçükken 'farklı' bir çocuk oldu-

Teneke Uygarlığı İclal Dikici

Hayatımızı kolaylaştırması için ürettiğimiz teknolojinin, giderek bizi esaret altına almasının hikâyesi...

Dört yol ağzında bir şeyler oluyor. Kırmızı arabanın zıncı diye duruşuyla başlayan 'zincirleme duruşlar' yüzlerce araçtan oluşan yeni bir yaşam biçimini, Otokent'i oluşturuyor.

Teneke Uygarlığı, oto-gökdelendekilerle hurdalıktakiler arasındaki uçuruma dikkat çekerek insanoğlunun iktidar hırsına da vurgu yaparken; Atıla'nın hayalleri ve Defne'ye ulaşma çabalarıyla umutlarımızı tazeliyor.

ISBN 978-605-285-031-2

9 786052 850312

www.tudem.com

f t i @ tudemyayingrubu